

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugosla-
viji 120 Din, za
inozemstvo 140 D

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Rokopisi se ne vračajo, nevrnjenim
pismom se ne sprejemajo - Uredništvo
telefon št. 2050, upravnništvo št. 2328

SLOVENECEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
izlopi poln-vrsta
maloglasni po 150
in 20, večji oglašni
nad 45 mm v širino
po Din 200, veliki
po 3 in 4 Din. V
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
a pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zbiraj
razen ponedeljka in
dnevo po prazniku

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Ljubljana
Štefan: Ljubljana št. 10.650 in 10.340
za inozemstvo, Sarajevu št. 7363, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Svetovni zgodovinski dogodek

Spravni akt med Vatikanom in Kvirinalom - Cerkevna država obnovljena

V torek, dne 11. februarja 1929, se bo slovesno podpisal spravi akt med poglavarjem vesoljne katoliške cerkve in italijanskim kraljem, ki bo vrnil papežu neodvisno, čeprav na minimalen obseg reducirano državo, ga priznal kot nikomur na svetu podložnega suverena in mu vrnil popolno svobodo. S tem se bo popravila krivica, ki jo je storilo novo italijansko kraljestvo l. 1870., ko je papeža oropalo lastne države in ga s svoje strani podvrglo sebi kot državljana Italije ter pravno smatralo celó vatikansko palačo kot svojo last. S tem je končan težak spor, ki je trajal skoro 60 let, Italija in Sv. stolica sta se spravili, učinek tega svetovno zgodovinskega dogodka pa je tolik, da se v svojih izdejitviah v bodočnosti ne more dovolj oceniti in v vseh svojih posledicah obseči.

Kakor smo že poudarjali, je vprašanje, kolik teritorij se je papežu vrnil, postranskega pomena. Sveta stolica noče v ničemer okrniti obsega, dejanske moči in prestiža neodvisne zedinjene Italije v njeni rimski prestolici. Zato je obseg papežev priznanega teritorija kolikor-mogoče majhen, na vsak način pa tak, da daje poglavarju katoliške cerkve popolno oznako od vsake druge posvetne oblasti neodvisnega suverena. Kajti tako zvana garancijska postava, ki jo je svojčas liberalna italijanska vlada sklenila, papežu ni v resnici nudila tiste svobode, ki jo kot poglavar cerkve neobhodno potrebuje, kar je najbolj dokazala svetovna vojna 1914—1918. Zakaj takrat so se morali pri Sveti stolici akreditirani poslaniki umakniti v Lugano, občevanje med papežem in škofi centralnih držav je bilo dolgo prekinjeno in položaj Svete stolice je bil negotov, nedostojen in čisto odvisen od samovolje italijanske vlade.

Akt, h kateremu se je odločil šef italijanske vlade, g. Mussolini, je brez dvoma znak vednobolj naraščajočega duhovne in moralne moči katoliške cerkve, ki je v dobi papeževga ujetništva po geslu Pija IX. per cruce ad lucem dozorela do sedanjega položaja, ko se njenemu poglavarju vrača svoboda, katere ga je oropala minula doba framasonske prepotence, fanatične protiverske propagande in plitvega liberalnega razumarstva. Gotovo je to od strani g. Mussolinija velik čin državniške dalekovidnosti in poguma kakor tudi pametnega umevanja lastnega interesa in interesov Italije, ki si je z vpostavitvijo neodvisnosti in svobode poglavarja 300 milijonov katoličanov gotovo pridobila simpatije velikega dela sveta.

Papež sam se bo odslej lahko svobodno gibal ne samo po Italiji nego po vsem svetu. Odvajeni tega, si ne moremo danes niti v dovoljni meri predstaviti, kakšnega pomena bo to dejstvo za povzdigo veličastja katoliškega kulta, za njega poglobljenje in razvoj, za upravo cerkve in razmah njenih kulturnih in moralčnih sil. Ogromen korak se bo s tem storil tudi v delu za zedinjenje pozitivno verujočega krščanskega sveta, pa v prizadevanju papežev, da se svet pomiri, narodi spravijo in podredijo naddržavnemu redu, ki je potreben za složno sodelovanje izobraženega človeštva. Tudi se ri bati, da bi se središče krščanstva po zgodovinskem aktu 11. februarja v kvar svojega vesoljnega poslanstva kaj navezalo na italijansko državo. Nasprotno. Cerkev neprijazne sile bodo sicer sedaj nergale in skušale pomen epohalnega dogodka zatemniti, toda vse to je zgolj žalovanje za prenehanjem stanja, ki ga je bilo iz mrznje do katoličanstva in z namenom, da se kolikormogoče ovira duhovno poslanstvo cerkve, zakrivilo t. z. »svobodomiselnostvo«.

Katoličani vsa sveta pa sprejemajo čin sprave med Vatikanom in Kvirinalom z neizmerno radostjo in razpoloženjem, dostojnim pomena vekovnega zgodovinskega dogodka.

Kralj Viktor Emanuel.

Pogodba bo podpisana 11. febr.

Rim, 8. febr. (Tel. »Slov.«) Podpis konkordata med Vatikanom in italijansko vlado se ne bo izvršil v nedeljo, kakor je bilo prvotno sklenjeno, temveč šele v ponedeljek, ker se bo v nedeljo pel »Te deum« za obletnico papeževga kronanja v Lateranu, pri čemer se bo pred palačo zbrala velika množica ljudi. Pogodba bo podpisana z zlatim peresom, ki ga bo Vatikan nabavil v to svrhu in se bo pozneje hranilo v muzeju kot zgodovinski simbol.

Rim, 8. febr. (Tel. »Slov.«) Vsi evropski listi objavljajo svetovno senzacijo, da je bil v sredo zvečer parafiran dogovor med italijansko vlado in Vatikanom o rimskem vprašanju. Po tem dogovoru je suverenost nekdanje papežev države zopet obnovljena. Nova Cerkevna država bo dolga 5 km. Zato pa bo Vatikan priznal suverenost Italije nad ostalimi kraji nekdanje cerkvene države, ki jih je l. 1870. zasedla Italija. Poleg tega dobi Vatikan 1 milijardo lir kot protivrednost za tisto odškodnino, ki jo je l. 1870. Italija enostransko ponudila Vatikanu in ki je znašala letno 3 milijone lir. To vsoto, ki jo je papež vedno odklanjal, je Italija nalagala v angleško banko.

Dogovor bo objavljen 12. februarja na dan kronanja sedanjega papeža.

Dne 13. februarja bo italijanski kralj obiskal papeža, kar pomeni, da je sprava med Vatikanom in Kvirinalom dovršena.

Dne 14. februarja bo papež zapustil Vatikan, prvič od leta 1870., ter bo obiskal italijanskega kralja.

Oba se bosta potem v posebnem vlaku skupno odpeljala v Milan, kjer se bosta udeležila blagoslovitve novega semenišča v Venežoni.

V tukašnjih diplomatskih krogih se presoja ta dogovor kot dogodek svetovnozgodovinske važnosti, ki bo imel svetovnopolitične posledice, kakor bo tudi vplival odločilno na bodoče notranje življenje v Italiji.

Odmev tega dogodka v Italiji in v vsem svetu je velikanski.

Pred sklicanjem konzistorija

Pariz, 8. febr. (Tel. »Slov.«) Po objavi sporazuma z Kvirinalom bo sv. oče sklical kardinalski konzistorij, kjer bo slovesno objavil konkordat z Italijo. Ta konkordat je za Cerkev izredno ugoden. Glavni uspeh Vatikana je, da je vzgoja mladine urejena popolnoma v smislu zahtev katoliške cerkve.

Francoski komentariji

Pariz, 8. februarja. (Tel. »Slov.«) Vsi pariški listi ocenjujejo sporazum med Vatikanom in italijansko vlado kot zgodovinski dogodek največjega pomena. Splošno mnenje je, da je Mussolini dosegel s tem najlepši uspeh svojega življenja. Zanimivo je, da cela vrsta listov, med njimi tudi »Echo de Paris« izjavlja, da je stanje, da se kardinalski kolegij v

Papež Pij XI.

večini sestavlja iz Italijanov, po sporazumu postalo zgodovinski anahronizem, ki je doslej onemogočal upravičene želje katoliških narodov, ki hočejo biti vsi zastopani v kuriji, in da ga torej ni mogoče več vzdrževati. (Dejansko danes število neitalijanskih kardinalov za 8 članov presega število italijanskih. — Opomba uredn.)

London naglašja svetovno važnost dogodka

London, 8. februarja. (Tel. »Slov.«) Tudi angleški listi označujejo sporazum med obema Rimoma za zgodovinski dogodek največjega pomena, ki bo izrazil zunaj Italije dalekosežne akcije in reakcije. (?)

Cerkvena država v preteklosti

Velikost Cerkvene države se je v teku tisočletja menjala. Poleg mesa Rim, ki so v njem stolovali rimski škofje, je frankovski kralj Pipin l. 754 podaril papežu celo »Pro-

vincia Italiae«, ki se je imenovala kot država »res publica Romanæ«. Zastopnik te države je bil papež. V 11. stoletju je ta država dobila od nemškega cesarja zračen še Benevent, Apulijo, Kalabrijo in Sicilijo. V 12. stoletju je poddedoval papež del Mantue, Parma, Modeno, Reggio, kar so mu pa nasilni nemški cesarji deloma zopet vzeli. L. 1512 je prišla k Cerkveni državi Bologna, 1532 Ancona, 1598 Ferrara, 1636 Urbino, 1649 Castro in Ronciglione. Tako je 17. stoletju obsegala Cerkvena država velik del Italije.

V 18. stoletju pričena propad. Neapoljski Bourbonci so l. 1768 vzeli Benevent in Pontecorvo. L. 1797 je moral papež odstopiti Franciji poleg Avignona še Bologno, Ferraro in Romagno. Ostalo ozemlje Cerkvene države so Francozi 1798 spreminili v rimsko republiko, papeža Pija VI. pa odpeljali kot vjetnika v Valence, kjer je umrl 29. avg. 1799. L. 1800 so jo v Rim vrnil papež Pij VII. ki je v ostankih svoje države uvedel zopet staro »stavo«. Toda l. 1809 je Napoleon zopet vzel papežu državo, njega pa zaprl v Fontainebleau. Po dunajskem miru l. 1814 in 1815 je bila Cerkvena država zopet obnovljena. Obsegal je Ancono, Camerino, Benevent, Pontecorvo in dediščino (Bologno, Ferraro in Romagno), razun onega dela Ferrare, ki leži na levem bregu Pada. Ta del je vzela Avstrija. Pa tudi sedaj ni bil papež več edini gospodar v državi. Nekatere dele so imeli zasedene Avstrijci, deloma pa pozneje Francozi pod izgovorom, da ščitijo papeža. Njegovi protesti niso zalegli. Ko so Francozi l. 1838 odšli, so začeli rovariti Carbonari, ki so l. 1848 izvedli revolucijo. Toda Louis Napoleon je poslal francoske čete, ki so napravile mir, a zasedle tudi Rim. Avstrijci pa so po znagah v gor. Italiji zasedli tudi Bologno. Ko so l. 1859 zapustili Bologno, Ferraro in Ancono, so se ta mesta združila s Piemontom. Pozneje l. 1861 je Piemont zasedel še nekaj dežel, tako da je ostalo le ena petina nekdanjih dežel papežu, ki je stoloval še v Rimu, katerega so imeli zasednega Francozi. Ko so l. 1870 odšli zadnji francoski vojaki iz Rima, je Rim padel in s njim zadnji kos nekdanje Cerkvene države.

Italijanska vlada je papežu pustila Vatikan za bivalje. Tja se je papež umaknil in ga ni več zapustil. Italija je papežu ponujala letne odškodnine 3,225,000 frankov. Toda to so papeži vedno zavračali, ker se je nad premoženjem Cerkve izvršil rop.

Temperatura zopet pada

Mrz na Poljskem

Varšava, 8. febr. (Tel. »Slov.«) V okolici Vilne je večerj padla temperatura do — 44 stopinj Celzija. V vzhodni Galiciji je bilo — 38, v Varšavi pa — 26 stopinj Celzija. Mnoge šole so radi mraza zaprte in v železniškem prometu je velik nered.

Mrz v sveti deželi

Jeruzalem, 8. februarja. (Tel. »Slov.«) Vzdož levantske obale divjajo hudi viharji. V Aleksandriji je večerj prvič, odkar ljudje pomnijo, več ur snežilo. Na Libanonu je padlo 4 metre visoko snega. Reka Jordan je silno narasla in odplovila most Allenby, ki je vezal med seboj vzhodno in zahodno Palestino. Promet med Beyrutom in Damaskom ter med Haifo in Beyrutom je prekinen.

Carigrad, 8. febr. (Tel. »Slov.«) Mrz v Turčiji traja dalje. Temperatura je znašala davi v Carigradu — 10. Pomorski in železniški promet z Anatolijo je zopet vzpostavljen, evropski vlaki pa že devet dni niti ne prihajajo niti ne odhajajo.

Nove uradne ure

Belgrad, 8. febr. (Tel. »Slov.«) Na podlagi odredbe predsednika vlade so vsa ministrstva določila uradne ure na državnih uradih od 8 do 12 in 15 do 18, ob sobotah od 8 do 13. Ministri opozarjajo uradništvo, da se bo v tem pogledu vršila stroga kontrola. V nedeljah in praznikih se mora vršiti dežurna služba.

Redukcija ne bo prevelika

Belgrad, 8. febr. (Tel. »Slov.«) Nekatera ministrstva, ki so reducirala uradništvo v svojih področjih, so nekaj uradnikov zopet sprejela nazaj in jih prevedla na dnevničarje. Po tem se sklepa, da redukcija ne bo tako izdatna, kot se je prvotno govorilo, razven če bi finančni minister prav izdatno skrčil izdatke v proračunu.

